

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Шебештень Едіни Гейзівни «Механізм подолання диференціації розвитку сільських територій» на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка

14 березня 2024 року

1. Виконання освітньо-наукової програми

Здобувачка ступеня доктора філософії, аспірантка 4 курсу заочної форми навчання (надалі – Здобувачка) Шебештень Едіна Гейзівна у повному обсязі виконала індивідуальний навчальний план відповідно до освітньо-наукової програми аспірантури ДВНЗ «Ужгородський національний університет», що повністю відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеню доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (зі змінами).

Здобувачка Шебештень Едіна Гейзівна в процесі виконання освітньо-наукової програми здобула глибокі ґрунтовні знання за фахом, в повній мірі опанувала чітко окреслений програмою обсяг загальнонаукових навичок та компетентностей, необхідних для реалізації послідовного обґрунтованого наукового дослідження, а також пов'язаних із формуванням у Здобувачки загальнонаукового світогляду та дотриманням норм професійної етики.

Здобувачка в повному обсязі оволоділа комплексом необхідних дослідницьких умінь та навичок, зокрема тих, які стосуються планування та формування дизайну дослідження, організації послідовності його виконання та безпосереднього проведення етапів у відповідності до попередньо сформульованих мети та завдання, застосування комплексну методів та технологій, в тому числі і комп'ютерно-інформаційних, необхідних для отримання, структурування, аналітичного опрацювання та синтезу даних, перевірки достовірно отриманих результатів, їх систематизації та категоризації.

Здобувачка в повній мірі оволоділа необхідними мовними компетентностями для репрезентації результатів власного наукового дослідження англійською мовою в усній та письмовій формах, а також для повного розуміння та глибокого якісно-кількісного аналізу іноземних джерел наукової літератури з подальшою формалізацією отриманих даних.

2. Виконання індивідуального плану наукової роботи (наукова складова освітньо-наукової програми)

Індивідуальний план наукової роботи Здобувачки Шебештень Едіни Гейзівни затверджений рішенням вченої ради економічного факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (протокол № 4 від 15.12.2020 року).

Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та торгівлі Герзанич Віталій Михайлович.

Термін виконання роботи: 2020-2024 роки.

Здобувачка Шебештьєв Єдіна Гейзівна послідовно виконала усі розділи затвердженого індивідуального плану наукової роботи у чітко встановлені терміни, що було підтверджено результатами обговорення відповідних проміжних, піврічних та річних звітів на засіданнях кафедри та Вченої ради економічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Дослідження проведені Здобувачкою у чітко визначені терміни згідно затвердженого плану та графіку, в повному обсязі і у відповідності до основних стандартів та норм із застосуванням сучасних комп'ютерно-інформаційних підходів для статистичного аналізу даних.

3. Актуальність теми дослідження

Розбудова соціальної, правової та демократичної держави в контексті реалізації реформи децентралізації в Україні передбачає регіональний розвиток, головними суб'єктами якого є територіальні громади. Загальною метою розвитку сільської громади є покращання соціального, економічного та екологічного стану її території, умов життя населення, яке проживає на території цієї громади. Такі зміни спрямовані на залучення додаткового фінансування з різних джерел, застосування набутого досвіду та інноваційних технологій, покращання наявної інфраструктури та вдосконалення соціальних послуг. Вони повинні ґрунтуватися на партнерстві громадськості з урахуванням можливостей подолання диференціації розвитку сільських територіальних громад.

На сучасному етапі реалізації реформи децентралізації вже достатньо акумулювалися теоретичні і практичні підходи до розвитку сільських територій. Проте ще недостатнім є рівень самозабезпечення і самодостатності територіальних громад, що перешкоджає підвищенню рівня їх конкурентоспроможності. Досягти цього можна сформувавши механізм подолання диференціації розвитку сільських територіальних громад з урахуванням процесів децентралізації.

Теоретичні і практичні аспекти формування сільських територіальних громад, їхні проблеми, напрями економічного, екологічного та соціального розвитку були детально розкриті в наукових працях вітчизняних і зарубіжних вчених.

Однак, незважаючи на багатогранне наукове розкриття досліджуваної теми, на сьогодні відсутній узагальнений механізм подолання диференціації розвитку сільських територіальних громад. Формування такого механізму є можливим завдяки проведенню моніторингу економічного потенціалу сільських територіальних громад, підвищенню їх конкурентоспроможності та застосуванню кластеризації як складової пропонованого механізму. Актуальність вивчення економічного, соціального та екологічного підходів до диференціації розвитку сільських територіальних громад зумовила вибір теми дослідження, об'єкта та предмета дослідження.

Наразі розвиток сільських територій ускладнений низкою перешкод комплексного характеру, що відповідно позначається на економічному та соціально-демографічному стані сільських територій, а відтак і країни загалом. Окрім цього, ситуацію суттєво загострюють наявні в Україні воєнно-політичні реалії, які посилюють загрози для національної безпеки. Тому особливої актуальності набуває формування дієвого механізму подолання диференціації розвитку сільських територій, яка б дозволила ефективно подолати сучасні виклики та залишалася б перспективною в умовах нестабільності та кризи.

Приймаючи до уваги вищенаведене можна резюмувати, що тема дисертаційного дослідження Шебештьєв Е.Г. є валідною, аргументованою, практично- та науково-значущою і полягає у вирішенні актуального завдання, що орієнтоване на обґрунтування теоретико-методичних засад і розробку практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізму подолання диференціації розвитку сільських територій.

4. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану наукових досліджень кафедри економіки, підприємництва та торгівлі економічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» за темою: «Інноваційно-інвестиційні засади стійкого розвитку базових галузей національного господарства в умовах євроінтеграції», номер державної реєстрації 0119U101945, у межах якої Здобувачкою обґрунтовано науковий підхід щодо необхідності застосування системи кластеризації сільських територіальних громад Закарпатської області як структурної складової механізму подолання диференціації розвитку сільських територій. Здобувачкою також розроблено та запропоновано методичні підходи до побудови та формування агроземельних кластерів.

5. Формулювання наукового завдання (проблеми), нове розв'язання якого отримано в дисертації

У дисертаційній роботі наведено нове вирішення наукового завдання, що полягає у поглибленні теоретико-методичних підходів, розробленні практичних рекомендацій щодо формування механізму подолання диференціації розвитку сільських територій як визначальної умови підвищення конкурентоспроможності регіону.

6. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом та їх новизна

Здобувачкою Шебештьєв Едіною Гейзівною на основі отриманих результатів дослідження удосконалено методичні підходи та практичні інструменти щодо алгоритму формування процесу реалізації концепції диференціації розвитку сільських територій, що, на відміну від існуючих, враховує індивідуальний підхід до розвитку сільської території, ініціативність територіальних сільських громад, та побудований на основі багатоаспектності

наукових підходів; дано наукове обґрунтування щодо дослідження зміни траєкторії кривої циклу розвитку сільських територій, що, на відміну від сформованих, відбувається під впливом чинників: політичних, економічних, інвестиційних, соціальних тощо – та змінює напрям кривої залежно від позитивного/негативного впливу, забезпечує вчасне виявлення проблем розвитку території й їх усунення в межах державного та місцевого рівнів, а також на рівні населення, що, своєю чергою, вказує на необхідність застосування кластеризації; досліджено наукові підходи до побудови агроземельного кластера, що, на відміну від наявних, заключають представників територіальних громад, бізнесу та стейкхолдерів з урахуванням інформаційних, фінансових, природних, людських, інфраструктурних, виробничих та інших ресурсів територіальної громади з метою налагодження обміну ідеями та інноваціями на основі співробітництва і конкуренції, стимулювання отримання нових знань та інформації, підвищення професійної майстерності і кваліфікації фахівців, впровадження нових технологій, залучення до вирішення техніко-технологічних та організаційно-економічних проблем освітніх і наукових установ тощо, що сприяє розвитку території та спрямоване на підвищення конкурентоспроможності територіальної громади та загалом регіону;

Внаслідок проведеного Здобувачкою Шебештень Єдиною Гейзівною дослідження отримали подальший розвиток теоретичні аспекти формування управлінського підходу розвитку сільських територій що, на відміну від поширених, розглядають диференціацію розвитку сільських територій як багатофункціональний комплексний процес, який поєднує систему планування, організацію та контроль економічного, екологічного та соціального напрямів розвитку сільських територій залежно від наявних на ній ресурсів; наукові обґрунтування щодо формування платформи диференціації розвитку сільських територій, в основу якої покладено розмежування сільських територій за видами, сукупністю чинників, які впливають на їх розвиток; функціями, які вони виконують у сучасному ринковому суспільстві з урахуванням останніх тенденцій розвитку; організаційно-методичні основи побудови багатокутника конкурентоспроможності найбільш перспективних територіальних громад Закарпатської області, на основі якого сформовано рейтинг конкурентоспроможності досліджуваних громад, що покладено в основу сформованої матриці «варіативність × стратегія», у межах якої для кожного з регіонів Закарпатської області та рівнів конкурентоспроможності територіальних громад запропоновані стратегії розвитку територіальних громад, що дає змогу обрати найбільш прийнятну для кожного регіону та рівня конкурентоспроможності; методичні підходи до розробки прогнозної моделі дослідження впливу витрат на структуру загального фонду видатків бюджету територіальних громад з урахуванням частинних коефіцієнтів еластичності, які показують відсоткові зміни показника за умови зміни одного з чинників на один відсоток при незмінних значеннях інших, що дозволяє розмежувати вплив кожного з чинників на структуру видатків та розвиток територіальної громади

на короткотерміновий і стратегічний періоди; наукові обґрунтування щодо побудови механізму подолання диференціації розвитку сільських територіальних громад Закарпатської області з урахуванням децентралізації, що, на відміну від існуючих, передбачає вивчення, аналіз інструментів, організаційних, екологічних та економічних складових і забезпечує фінансовий, інфраструктурний, освітній, підприємницький, соціальний, інформаційний, індивідуальний напрями реалізації механізму диференціації розвитку сільських територіальних громад, спрямовані на їх підтримку та розвиток в умовах децентралізації.

7. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються.

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, викладені в дисертації Шебештень Едіни Гейзівни є достовірними та аргументованими, що забезпечується достатньою кількістю аналітичного матеріалу. Це дозволило здійснити аналіз економічного потенціалу та конкурентоспроможності сільських територіальних громад Закарпатської області.

Процес дослідження структурований логічно та коректно з методичної точки зору, у відповідності до попередньо сформульованого дизайну дослідження, мети та завдань, забезпечуючи послідовний характер зв'язку результатів, отриманих на різних етапах роботи. Саме такий підхід забезпечив відповідність висновків поставленим завданням, а чіткість та характер їх формулювання в повній мірі відображає наукові положення, висвітлені в дисертації. Наведені в дисертації таблиці та рисунки розміщені логічно по тексту роботи, з яким вони безпосередньо пов'язані, доповнюють його та сприяють кращій репрезентації найбільш значущих даних та їх унаочненню.

Методологічну основу дисертаційної роботи формують такі загальнонаукові і спеціальні методи: наукової абстракції – для обґрунтування сутності та визначення понять «сільські території», «диференціація розвитку сільських територій»; індуктивний, дедуктивний – для збору, обробки та систематизації інформації щодо функціонування територіальних громад, теоретичного осмислення проблем розвитку територіальних громад та дослідження чинників впливу на стан і розвиток територіальних громад; економічного аналізу та порівняння – під час проведення аналізу різних територіальних громад; здійснення розрахунку прогностичних сценаріїв розвитку сільських територіальних громад; графічний – з метою наочного відображення формування кластерів територіальних громад; економетричного моделювання – для дослідження впливу витрат на розвиток громад.

Вищенаведене свідчить, що наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертаційному дослідженні Здобувачкою Шебештень Е.Г., є обґрунтованими, достовірними та підтвердженими як теоретичними положеннями, так й значним обсягом фактичного матеріалу.

8. Наукове та практичне значення дисертаційної роботи.

Теоретичне значення одержаних результатів полягає в отриманні в ході виконання дисертаційної роботи даних, що сприяють формуванню нового комплексного підходу щодо подолання диференціації розвитку сільських територій. На основі науково-теоретичного аналізу та критичного огляду сучасних концептів запропоновано вдосконалити категоріальний апарат, що дозволило сформуванню узагальненого управлінського підходу до розкриття економічного змісту цього поняття. При цьому розуміння сутності дефініції «сільські території» ґрунтується на врахуванні особливостей географічного положення села, наявності виробничих, економічних, технологічних та інших видів ресурсів.

Здобувачкою також було здійснено дослідження наявних концепцій розвитку сільських територій із зазначенням переваг їх застосування та визначенням основних необхідних компонентів диференціації сільських територій таких як: соціальні, економічні, екологічні і цифрові.

Показано, що політика розвитку регіонів та громад повинна враховувати пріоритетні напрями збереження, раціоналізації використання сільських територій, розвитку сільського населення з орієнтацією на максимальну його зайнятість у різних сферах регіональної економіки, причому не обов'язково, щоб ця сфера була пов'язана зі сільським господарством.

На основі проведеного аналізу, дослідження внутрішніх переваг, можливостей, загроз та обмежень концепцій розвитку сільських територій зроблено висновок про необхідність розробки нової політики щодо регіонального розвитку, з урахуванням сучасного воєнного стану та його впливу на ситуацію в Україні загалом та зокрема в регіонах і територіальних громадах.

Наголошено на важливості врахування моделі зеленої відбудови аграрного сектору та сільської місцевості, що спрямовано на сталий розвиток громад і країни, повноцінну розбудову та інтеграцію до європейської спільноти.

Враховуючи визначені базові чинники впливу на розвиток сільських територій, сформовано алгоритм процесу реалізації концепції розвитку сільських територій, сформовано теоретико-методичні підходи до диференціації розвитку сільських територій.

Практичне значення проведеного дослідження. Практична значимість результатів дисертаційної роботи полягає у запропонованій системі визначення диференціації розвитку сільських територій, в основу якої покладено принципи: комплексність, економічність, якісність, взаємовигідність, ієрархічність, цілісність, своєчасність, сталість, інноваційність. Результатом диференціації є такі узагальнені індикатори: покращання добробуту сільського населення; покращання якості природних ресурсів; ефективне ведення підприємницької діяльності.

Розроблений Здобувачкою платформі диференціації розвитку сільських територій, що дозволяє розмежовувати їх залежно від видів, сукупності чинників, які впливають на їх розвиток та функції, які вони виконують.

Проведеному маркетинговому дослідженню в межах Мукачівської та Ужгородської територіальних громад в онлайн-режимі з використанням Google

forms, для розуміння ступеню ініціативності та можливостей формування ініціативних груп у межах сільських територій.

Здійсненому рейтингуванню областей України за кількістю територіальних громад, моніторингу економічного потенціалу сільських територіальних громад Закарпатської області, на основі аналізу рівня конкурентоспроможності територіальних громад та побудові багатокутника конкурентоспроможності найбільш перспективних територіальних громад Закарпатської області.

Запропонованому механізмі подолання диференціації розвитку сільських територіальних громад, що враховує низку організаційних, екологічних та економічних напрямів, та забезпечується реалізацією таких напрямів: фінансового, інфраструктурного, освітнього, підприємницького, соціального, інформаційного, індивідуального.

Розрахунку прогнозних сценаріїв розвитку сільських територіальних громад для подолання диференціації та дослідженні впливу чинників на структуру загального фонду видатків бюджету в межах сформованих рівнів конкурентоспроможності.

Запропонованій кластерній організації агроземельного розвитку в межах територіальних громад, що спрямована на підвищення конкурентоспроможності регіону.

Використання результатів

Практичні рекомендації Здобувачки були впроваджені Департаментом агропромислового розвитку Закарпатської обласної військової адміністрації (довідка № 01-13/70 від 30.01.2024 р.) в частині формування напрямів забезпечення сталого розвитку аграрного комплексу, мотивації розвитку сільського господарства та побудови ефективною та прозорою системи державної підтримки при актуалізації Регіональної стратегії Закарпатської області на період до 2027 року, Програми розвитку та підтримки галузі рослинництва в області на 2021-2025 роки (зі змінами), Програми розвитку тваринництва та переробки сільськогосподарської продукції в області на 2021-2025 роки (зі змінами); Асоціацією фермерів та приватних землевласників (довідка № 01 від 06.02.2024 р.) – щодо формування напрямів удосконалення умов для цільового фінансування проектів розвитку, інтенсифікації виробництва, розширеного відтворення та збільшення надходжень до місцевих бюджетів, підвищення конкурентоспроможності економіки сільських територій, досягнення соціального та демографічного ефекту з метою підвищення соціально-економічного розвитку регіону. Матеріали дисертаційної роботи використано також в освітньому процесі ДВНЗ «Ужгородський національний університет» при розробленні методичних матеріалів з курсів «Регіональна економіка», «Інноваційний розвиток економіки» та «Інноваційний потенціал національної економіки» (довідка про впровадження № 363/01-14 від 30.01.2024 р.)

9. Оцінка мови та стилю

Дисертацію написано згідно стилістики наукових робіт та дисертаційних праць із коректним використанням відповідних мовно-стилістичних засобів та

синтаксичних конструкцій із чітко впорядкованим зв'язком складових. Стиль викладення матеріалів – науковий, текст дисертації характеризується композиційною структурою, між розділами дисертації як частинами комплексного наукового дослідження прослідковується логічний причинно-наслідковий зв'язок, окремі найбільш важливі дані у структурі тексту репрезентовано за допомогою рисунків та таблиць. Викладені матеріали дисертації характеризуються чіткою предметністю тлумачень, об'єктивністю аналізу, точністю формулювань та аргументацією тверджень. Спосіб подання матеріалів дослідження, наукових положень дисертації, висновків та рекомендацій забезпечують легкість та доступність їх сприйняття.

10. Відповідність діючим вимогам щодо оформлення дисертації

Дисертаційна робота Шебештень Едіни Гейзівни на тему: «Механізм подолання диференціації розвитку сільських територій» є завершеною науковою працею, яка за глибиною проведеного дослідження, його актуальністю, новизною, теоретичним та практичним значенням отриманих результатів, змістом, обсягом та оформленням відповідає вимогам встановленим до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка.

Дисертаційна робота побудована за класичною структурою, складається з анотації українською мовою, анотації англійською мовою, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 296 сторінок комп'ютерного тексту, з яких 199 сторінок – основний текст. Робота містить 34 рисунки, 45 таблиць, 15 додатків на 46 сторінках, а також список використаних джерел зі 191 найменування, який розміщено на 21 сторінці.

За формальними ознаками робота відповідає чинним вимогам, які висуваються до оформлення дисертації Міністерством освіти і науки України.

11. Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту

Дисертація «Механізм подолання диференціації розвитку сільських територій» повністю відповідає паспорту спеціальності на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка.

12. Зауваження та рекомендації

В ході написання дисертаційної роботи Здобувачкою були враховано абсолютно усі зауваження та рекомендації надані науково-педагогічними працівниками кафедри економіки, підприємництва та торгівлі ДВНЗ «Ужгородський національний університет» в процесі попередніх обговорень роботи під час проміжних, піврічних та річних звітів Здобувачки на засіданнях кафедри. Відмічені зауваження та побажання носять суто рекомендаційно-консультативний характер і в жодній мірі не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, а також не зменшують рівнів її наукової новизни

та практичної значимості, і відтак не є перешкодою для її подання в спеціалізовану вчену раду для офіційного захисту.

13. Відповідність дисертації вимогам, передбаченим Наказом Міністерства освіти і Науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12.01.2017р. (зі змінами та доповненнями)

Дисертаційна робота Шебештень Е.Г. на тему «Механізм подолання диференціації розвитку сільських територій» повністю відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і Науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12.01.2017 р. (зі змінами та доповненнями).

14. Кількість наукових публікацій, повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих співавторами та зарахованих за темою дисертації.

Основні наукові результати дисертаційної роботи висвітлені у публікаціях та розкривають її основний зміст. Основні положення дисертації, які є особистим доробком автора, викладено у 10 наукових працях, загальним обсягом 3,15 д.а, з яких: 4 статті – у наукових фахових виданнях України, внесених до реєстру міжнародних наукометричних баз та 6 праць апробаційного характеру.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Герзанич В., Шебештень Е. Сільські території: визначення сутності та змісту. *Геополітика України: історія і сучасність*: збірник наукових праць, Ужгород, 2021. Вип. 1 (26). С. 180-188. 0,95 д.а. *Особистий внесок: досліджено наукові авторські підходи до поняття «сільські території».* – 0,55 д.а.

Ключові слова: сільська територія, агропромислове виробництво, сільське господарство, система.

URL: <http://geopolitics-of-ukraine.uzhnu.edu.ua/article/view/241684>

2. Шебештень Е.Г., Любка В.В. Останні тенденції та чинники впливу на розвиток сільських територій в контексті євроінтеграційних процесів. *Науковий вісник УЖНУ*. 2022, випуск 44. С. 127-132. (Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство). 0,48 д.а. *Особистий внесок: сформовані тенденції розвитку сільських територій.* – 0,24 д.а.

Ключові слова: розвиток сільських територій, сільське господарство, чинники, тенденції розвитку, територія.

URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/44_2022ua/22.pdf

DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-44-20>

3. Шебештень Е. Складові розвитку сільських територій. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. Серія економічна. Серія юридична. 2022. Вип. 35. С. 82-87. - 0,84 д.а.

Ключові слова: децентралізація, територіальні громади, місцевий бізнес і громадянське суспільство, сільські території.

URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/686>

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7601571>

4. Шебешть Е. Г., Пилипець С.І. Ресурсний потенціал сільських територіальних громад. *Науковий вісник ОНЕУ*, 2023. №11-12. С.159-166. 0,86 д.а. *Особистий внесок: досліджено ресурси територіальних громад. – 0,43 д.а.*
Ключові слова: ресурсний потенціал, територіальні громади, фінанси, сільські території, економічний розвиток, соціальний розвиток.

URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/59185>

DOI: [10.32680/2409-9260-2023-11-12-312-313-159-166](https://doi.org/10.32680/2409-9260-2023-11-12-312-313-159-166)

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Герзанич В., Шебешть Е. Вектори розвитку сільських територій України в сучасних умовах. Актуальні питання економіки, обліку, фінансів та управління персоналом: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 21 квітня 2021р.). Ужгород: електронне видання, 2021. 125с., С. 113-114. 0,2. д.а. *Особистий внесок: обґрунтовано особливості розвитку територіальних громад. – 0,11 д.а*

6. Shebeshten E., Pylypets S., Erfan V. and Hlynskyi N. Studying Competitiveness of Rural Territories in the Conditions of Decentralization of Power. 39th IBIMA Business Conference 30-31 May 2022. ISBN: 978-0- 9998551-8-8, ISSN: 2767-9640, Granada, Spain, P. 3520-3529. 0,8. д.а. *Особистий внесок: досліджено чинники впливу на територіальні громади – 0,2 д.а*

7. Шебешть Е.Г. Концептуальні основи диференціації розвитку сільських територій. Глобалізація та розвиток інноваційних систем: тенденції, виклики, перспективи [Електронне видання]: матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф., 3- 4 листопада 2022 р. Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2022. 480 с. С.245-248. 0,2 д.а.

8. Петрецький І.І., Шебешть Е.Г. Вплив інфраструктурного забезпечення інноваційно-інвестиційних процесів на можливості соціально-економічного розвитку сільських територій. Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022. 484 с. С.384-388. 0,38. д.а. *Особистий внесок: дослідження інноваційних напрямів розвитку територіальних громад. – 0,11 д.а*

9. Шебешть Е.Г. Умови розвитку сучасних сільських територій України Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання економіки, обліку, фінансів та управління персоналом». Ужгород, 2022 С. 14-16.

10. Любка В.В., Шебешть Е.Г. Соціально-відповідальне середовище територіальних громад. Маркетинг і логістика в системі менеджменту: тези

доповідей XIV Міжнародної науково-практичної конференції. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022. 276 с. С.150-151. *Особистий внесок: обґрунтовано особливості функціонування середовища територіальних громад – 0,1 д.а.*

15. Результати перевірки роботи на академічний плагіат

Перевірка дисертаційної роботи проводилася сертифікованою програмою Unicheck. У ході перевірки дисертації запозичень матеріалу без посилання на відповідне джерело не виявлено. Виявлені за допомогою програми Unicheck текстові співпадіння (цитування) мають посилання на відповідні першоджерела, внесені до списку використаної літератури. Запозичення (співпадіння) в тексті не мають ознак плагіату. Подані до захисту наукові матеріали є власним напрацюванням Здобувачки, текст дисертації є оригінальним. Робота визнається самостійною та рекомендується бути допущеною до захисту.

Положення дисертації апробовано на засіданні кафедри економіки, підприємництва та торгівлі (протокол № 3 від 14. 03.2024 р.). За результатами засідання фахового семінару ухвалено затвердити позитивний висновок про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів та рекомендувати до захисту в спеціалізованій вченій раді дисертаційну роботу Шебештень Єдіни Гейзівни на тему «Механізм подолання диференціації розвитку сільських територій» на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка.

Головуючий на засіданні
д.е.н., професор, професорка кафедри економіки,
підприємництва та торгівлі
ДВНЗ «УжНУ»

Вікторія ГОТРА

Підпис д.е.н., проф. В.В. Готри
засвідчую
Вчений секретар ДВНЗ «УжНУ»

Олена МЕЛЬНИК